

38. Η διπλωματία των Βυζαντινών

Οι Βυζαντινοί εξασφάλιζαν την ειρηνική συνύπαρξη με τους γειτονικούς τους λαούς με πολλούς διπλωματικούς τρόπους. Αυτοί οι τρόποι όμως ήταν αποδοτικοί, όσο το κράτος τους ήταν οικονομικά και στρατιωτικά ακμαίο.

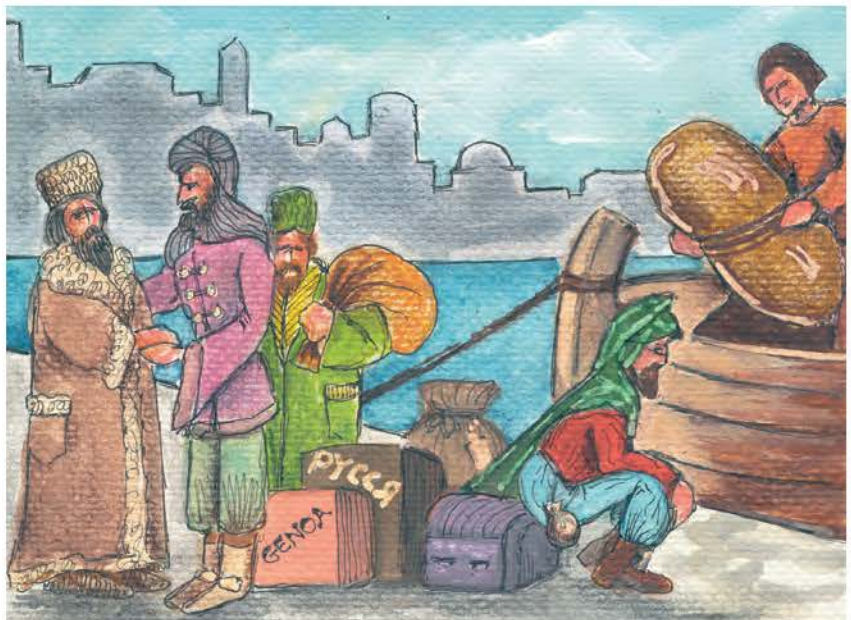
Γύρω από τα σύνορα του βυζαντινού κράτους ζούσαν πολλοί λαοί, που συχνά φέρονταν εχθρικά απέναντί του. Αυτό του δημιουργούσε συχνά κινδύνους και έπρεπε να είναι διαρκώς έτοιμο να τους αντιμετωπίσει. Γι' αυτό, από τη μεταφορά της πρωτεύουσας, οι αυτοκράτορες είχαν πάρει σειρά από αμυντικά μέτρα που περιόριζαν αυτούς τους κινδύνους.

Επειδή όμως οι πόλεμοι, σε όλες τις εποχές, δε λύνουν τα προβλήματα αλλά συχνά δημιουργούν περισσότερα, οι Βυζαντινοί φρόντιζαν να διατηρούν ειρηνικές σχέσεις με τους γείτονές τους με πολλούς τρόπους και ιδιαίτερα με τη **διπλωματία**¹. Έτσι από τα πρώτα **βυζαντινά χρόνια**² οι αυτοκράτορες:

- Έκαναν **συμμαχίες** ή υπέγραφαν **συνθήκες ειρήνης** με κάποιους γειτονικούς λαούς, για ν' αντιμετωπίσουν ανενόχλητοι κάποιους άλλους.
- Κατέβαλλαν σε ορισμένους από αυτούς χρημάτα, με τον όρο να μην επιτίθενται οι ίδιοι ή να εμποδίζουν άλλους να βλάπτουν το Βυζάντιο.
- Πρόσφεραν φιλοξενία στους άρχοντες και στους πρεσβευτές των συμμαχικών χωρών.
- Συνόδευαν τις συμφωνίες τους με πλούσια δώρα και τιμητικούς βυζαντινούς τίτλους.
- Δέχονταν τα παιδιά των ξένων αρχόντων ή των αξιωματούχων τους να σπουδάσουν, συχνά δωρεάν, στα βυζαντινά σχολεία ή πανεπιστήμια.
- Έκαναν ιδιαίτερες συμφωνίες για την προστασία των εμπορικών δρόμων και των προϊόντων που μεταφέρονταν από άλλες χώρες στο Βυζάντιο.

Οι Βυζαντινοί προστάτευαν τους ξένους εμπόρους και τους επισκέπτες της χώρας τους. Σε κάποιους από αυτούς μάλιστα (Ρώσους, Βενετούς, Γενουάτες) είχαν παραχωρήσει ιδιαίτερες περιοχές για τη διαμονή τους στην Πόλη και προνόμια για τις εμπορικές τους δραστηριότητες.

Την Κωνσταντινούπολη επισκέπτονταν ακόμη άνθρωποι



1. Οι Βυζαντινοί προστάτευαν τους ξένους εμπόρους.

¹ **διπλωματία**: όλες οι ενέργειες που κάνει μια χώρα προς τα άλλα κράτη, για να προωθήσει ή να διαφυλάξει τα συμφέροντά της, χωρίς να καταφύγει στα όπλα.

² **βυζαντινά χρόνια**: 330 μ.Χ.-1453 μ.Χ.

από κάθε περιοχή του κόσμου. Πολλοί από αυτούς μάθαιναν και μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, για να επικοινωνούν με τους Βυζαντινούς αλλά και για να συνεννοούνται μεταξύ τους.

Οι Βυζαντινοί ήταν καλά πληροφορημένοι για τις γειτονικές τους χώρες από δικούς τους ανθρώπους που έφταναν στην Πόλη ως επισκέπτες, έμποροι, μισθοφόροι ή στρατιωτικοί φυγάδες. Επίσημες κρατικές αποστολές ακόμη, με ειδικούς και διερμηνείς, επισκέπτονταν συχνά τις άλλες χώρες για να προετοιμάσουν ή να ολοκληρώσουν τις συμφωνίες τους με το Βυζάντιο. Οι πρεσβευτές αυτών των αποστολών έφερναν μαζί τους, εκ μέρους του αυτοκράτορα, πολύτιμα δώρα, κοσμήματα και μεταξωτά για τους άρχοντες και τους αξιωματούχους της ξένης χώρας.

Στις αποστολές αυτές μετείχαν συχνά και ιεραπόστολοι, οι οποίοι φρόντιζαν για τον εκχριστιανισμό αυτών των λαών. Σε αρκετές περιπτώσεις μάλιστα οι ιερωμένοι αυτοί αποδείχτηκαν και ικανοί διπλωμάτες, που βοήθησαν στην ειρηνική συνύπαρξη των λαών αυτών με τους Βυζαντινούς.

Σημαντική πλευρά της βυζαντινής διπλωματίας, τέλος, αποτελούσαν **οι γάμοι** ανάμεσα σε **βυζαντινές πριγκίπισσες** και σε ξένους ηγεμόνες. Οι γάμοι αυτοί, στις περισσότερες περιπτώσεις, συνέβαλλαν στην ειρήνη και τη συνεργασία ανάμεσα στους λαούς και οι πριγκίπισσες αυτές γίνονταν οι καλύτεροι πρεσβευτές του Βυζαντίου στις νέες πατρίδες τους.

- Ποιους διπλωματικούς τρόπους χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί για να διατηρούν ειρηνικές σχέσεις με τους γειτονικούς και τους άλλους λαούς;
- Γιατί οι βυζαντινοί συνόδευαν τις αποστολές τους με πολύτιμα δώρα; Συνηθίζεται κάτι ανάλογο σήμερα;



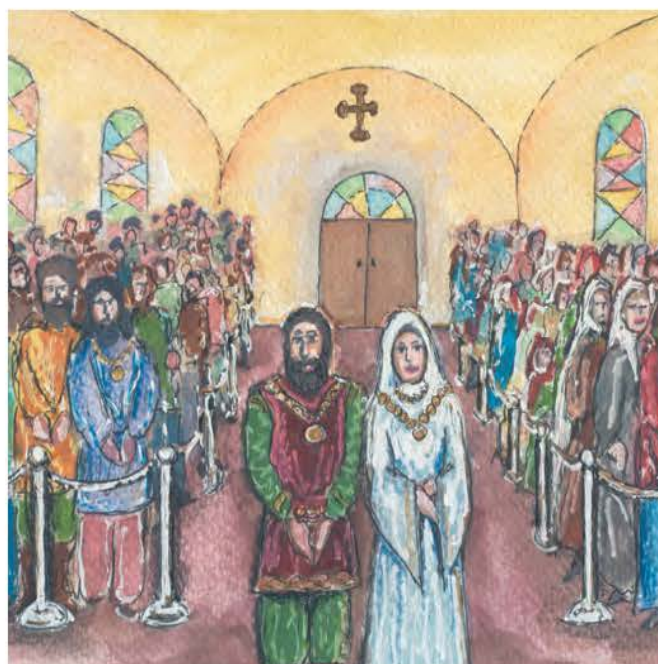
2. Η διπλωματία «των ξένων όπλων»: Το ιππικό των Ρώσων κυνηγά τους Βούλγαρους. Η εικόνα αναφέρεται στην περίοδο που οι Ρώσοι συνεργάστηκαν με τους Βυζαντινούς εναντίον των Βουλγάρων (δες κεφάλαιο 22). (Μικρογραφία από βουλγαρικό χειρόγραφο, Βιβλιοθήκη Βατικανού)



3. Ξενιτεμένες βυζαντινές Πριγκίπισσες

«Στην πολιτική δράση των Βυζαντινών ξεχωριστή θέση έχουν οι γυναίκες-πριγκίπισσες, που πήγαιναν σε μακρινές χώρες για να γίνουν γυναίκες των αρχηγών ή των αρχόντων τους. Η θυσία αυτών των γυναικών, που άφηναν το θαύμα του Βοσπόρου και τον πλούτο της βυζαντινής αυλής για να πάνε σε ξένες και συχνά αφιλόξενες χώρες ήταν πολύ μεγάλη. Πήγαιναν όμως. Και άπειρες φορές η στάση τους και η δική τους θυσία έσωσε τη Θεοφύλακτη Πόλη από ολόκληρες βαρβαρικές επιδρομές».

Ρόζα Ιμβριώτη,
Η γυναίκα στο Βυζάντιο



3.α. Γάμος βυζαντινής πριγκίπισσας με ξένο ηγεμόνα.

4. Η διπλωματία του χρήματος

Ο Ιουστινιανός, για να εισβάλει απερίσπαστος στη Δύση, υπέγραψε συνθήκες ειρήνης με τους Πέρσες και «μικρές συμμαχίες» με άλλους λαούς των ανατολικών και των βορείων συνόρων, ασύμφορες οικονομικά για το βυζαντινό κράτος. Κάποιες μάλιστα έκαναν τέτοιες παραχωρήσεις προς αυτούς, ώστε εκτός από την οικονομία έβλαψαν σοβαρά το γόητρο του κράτους και του ίδιου του αυτοκράτορα.

Προκόπιος, *Υπέρ των πολέμων*

